

sikudakudan nua ljava kasicuayan

tucu kaljauragan anga paqulid! azua makamaza a gemaduan, matjavang ana sepulinetj a kaljaljudrung na ljava, sa aza ljava a siuzangalan nama qupuqupung a ta qapulupulan, masa uri maljaveljavek anga azua na cemuvuq a zuma a cemel. aza tjasikasetangal, kemasi ta quljangaljangs sa me qulivalivai patje me vuteqiteqilj a quljaw na kaljaljudrung, namaya ta zinugan a tagaduan nu tja pacunan a kinabulayan.

aicu a asaw na ljava, laladruadruqan saka ljusepisepitj, mayanga pudjuy a ljemavingan ta asaw a ljava. nu ika tjen a na kinemenem masadaw itjen. palemek a pimaza i lima i valjangljnga palje tja mudingan. nu masadaw pedjamuq itjen saqetju angata! saka aza djuy pazangal uta a semualap. aicua maka cemecemel ikamin a ljava a pudjuy. izua uta a ljasaras a tjavuvuk, a valjulu, savid a na madadudut a cinuvuqan niamadju. selapay nu madjuy ta ljakidjur, uu! maru caljedjen itjen nua pangac aya, maya kinacuacuay nu palutudj! manasika nu macecemel a karakuda, maya mitung ta drikidrkit saka ljusepisepitj, tjananguaq a na kedremel a pagalju saka ladruadruq a itung. saka neka nu patarevan nua ljava ayau nu kinemenem itjen? ini! ini! pai u tjaucikelay sun!

aicua ljava makaya pakialalang tua salingaungaulj, aza vayau makaya sane vakelain tu sipanapanaq nua kakedriyan a vangavangan. a kaljaljudrung tja sanesuapanen. a asaw siqaljup nu qemavay ta kinpel kata cemavu. katalu anan qemuylj tua zaman tja sisapuy a pacacikel. nu zemzemanga ika tjen a mataviq ta qatjuvi uta. aza ljinavia a tapaw nu maqadaw nu qemudjalj kakiljaljaungan. nu lemutelut ta na macayanga asaw na ljava, san paudjaljen tja sipecungu nu lemalja lemikezalj tua vasa tua vurasi. seman lungelj ta asaw nu temuqulj tua cepeng, sarengua ta qulu nu masikinacu. na maytazua a pinacalivat a sikudan nia vuvu. ka sicuayan, sipukeljakeljang tu pasainu itjen, nu i vukid nu i cemecemel a lemiuliu tua ringai kata qinaljup, penudrung a pakeljang tu inuan itjen tu inuan a ringay. samalji iten tua caquan na sicuayan a paqulid! siayanga nekanan nua tauhang tazua. kasicuayan nu kaljakivaquan, izua za tjepesan aya a kakudan, siqeceng ta pakazuanan. nu qemacuvunganga sa mavesuag makayanga sutjepesan. nu izua lजार a saqetjuan, aza djalan tjepesan sirenges tua sakuyakuya.

芒草的傳統智慧

秋天了，你看看！各處山頭山野間都能看到芒草花綻放！開始的時是紫紅轉黃褐再變成灰白，看起來畫面很美。

繁殖力強到可能掩蓋周邊其他植物生長！芒草葉緣有銳利而堅硬的微細鋸齒，會割傷皮膚！要很小心！

順便提一下會傷人的植物，如刺茄、懸鉤子。還有咬人狗，會和被蜂螫到一樣疼痛許久！在樹林裡草叢間野外活動，盡量穿長袖較厚實的衣服。看來一無是處的芒草有很多的用處喔！

它可以綠化環境，花梗或莖幹，可當小朋友練習射箭的芒草箭。芒草花穗，可以收集網紮，是製造掃帚的好材料。芒草還有不少用途，如芒草乾的莖網綁變成火把用、指示方向用、包裹食材用、火苗材料用、搭建草寮用、警示陷阱用、封路標明用。原來在我們傳統生活可是不可或缺的重要植物！何況以前沒有導航，就憑網綁的莖桿就可以指示方向，一個芒草讓我們學習了祖先的智慧啊！

Sini kiquang ta Cemas tua aljak a uqaljay a vecik

Tisun a naqemati, pay! alangu a ualjak a uqaljay,sa na caljeqil a patje kemeljang tua lumeljakan nimadju; na rakac a kicacevungan tua rektjan; nu napenaqulid sa sekapalak, ikana seljevang; nuna djemalim tua kemudanga, kamayan ana kisarenguaq na kikateku.

Pay! alangu a u aljak a uqaljay, tu ika amin a misepisepi sa inika kipakakuda; tjiyaku timadju a kipakeljang tjanusun, sana kemeljang uta, nu tja sinepualangan a itjen a macidilj, avana zua kataladjan na kaqulidan a kinljangan.

Kiquang a en, ulja su tjiniyak a cemiyur timadju tu inka kikavulj tana seljenguaq, sarunguaq. Nupasutailjen sa paseljavak tanamaqezetj, napazangal katua na makidjaulj, lja kicaquan a migagicilj itua maljekuyakuya raljiz, sa katulu a pasetjurudj tana mitemezengan tua sadjelungan a sekapalak a caucau.

Pay! aljangu a u aljak a uqaljay, tuna masenaw a vinarungan, na paljiacadja a tjinaljiqaca kininemeneman; ulja nuri kisangas a venalidi ta qaliqali, ulja kemeljang a venalidi tjaimadju a macidilj i sangas;

sa inika dremaudraw a patjemamiling tua tulu a sicuayan, autauta maqati a tjemaljiqaca a kininemeneman ta nungidangida pacugan.

Nu namasan nimadju anga kkiqung a paridiw, uri kikavulj anan a en, pavay anan ta na mapautez a tinaliduan a kinacaucauan, ulja maqati tu maljiyaljiyan sa na zemangal a sikipakakudan, sa ikana paselaw a sikikavuljan ta timadju a macidilj.

Pay lja! pavay ta na kisiyaq na kikatekuan, ulja pinaqenetj a patjemamiling, inikana paruanema itua kaqulidan a pinaqaljay a ljiyavavaw a ngadan, na macelak tu sekeljang ita kaqulidan a kakeljangan, na salapelj semarunguaq itua kaqulidan a rakacan.

Numaitazua nga, tiaen a na masan kama, temuru anga pagalju a rukay: “ ikana mapiteval a u kinaikacauanan.”

Saka na saljinga en tu venarung itjen tu tja kudain a qemeljing a pusaladj a mareka tjaaljak, sana pupicul, puqizing a kicacevungan tua kakemudain anga i kacauan. a na makirangez a kinalingdjeljan, kitjen a na saceqalj a tja vinarungan a na kisan kama.

110 年全國語文競賽原住民族語朗讀 【東排灣語】 高中學生組 編號 2 號

麥克阿瑟為子祈禱文

主啊！求你塑造我的兒子，使他夠堅強到能認識自己的軟弱；夠勇敢到能面對懼怕；在誠實的失敗中，毫不氣餒；在勝利中，仍保持謙遜溫和。

懇求塑造我的兒子，不至空有幻想而缺乏行動；引導他認識你，同時又知道，認識自己乃是真知識的基石。

我祈禱，願你引導他不求安逸、舒適，相反的，經過壓力、艱難和挑戰，學習在風暴中挺身站立，學會憐恤那些在重壓之下失敗的人。

求你塑造我的兒子，心地清潔，目標遠大；使他在指揮別人之前，先懂得駕馭自己；永不忘記過去的教訓，又能伸展入未來的理想。

當他擁有以上的一切，我還要禱求，賜他足夠的幽默感，使他能認真嚴肅，卻不致過分苛求自己。

懇求賜他謙卑，使他永遠記牢，真偉大中的平凡，真智慧中的開明，真勇力中的溫柔。

如此，我這作父親的，才敢低聲說：「我沒有虛度此生。」也盡到了。

tjaucikel na Cemas a pakata vinqacan na Payuan

ka sicuacuayan na nekanan a caucau i kacauan, aza ljaljak anan a Qadaw cemalivat a paka navalj i Taiwang, palemek a pacunan a nabulay a kedrikedri a vuteqiljteqilj a qinaciljay a umaq. paka temalidu aravac a qadaw, qau saqumaqanen a qinaciljay a umaq, nasa pacun tu anemanema a i qumaqan a nemangamanga.

manu a i qumaqan ta qinaciljay a umaq, izua a qacaqaca a djilung, katje vecikan tu drusa ta vulung kata na bulay a vecik. aza nalemingaw a qadaw paka temalidu, qau qemiladj i pavavau ta djulung sa ljizau ta vecik ita qinaciljay a djeljep. manu inikana kinemenem, pualjak tu drusa qecilu pitaladj ta djiulung a qadaw. ka tjausipualjak a qecilu, mintjus a qadaw, sa cedas ta na pupicul a teljar. aza maljavaljavar i papamavan ta gadu a vatu kata ngiyaw, ka pacun ta na semamalji a teljar, pakirimu a mintuluq a sema gadugadu. nasa ljemengeljeng tuki anema na sepakakuda pacugan. a kivantavangavang i kalevelevan a qayaqayam, makacu ta teljar uta, sa inglayap a semavavaw ta kasiw i paliulikuz ta qinaciljay a umaq, a ljemizau taicu a inia tja ljinengeljengan i kacauan.

pacun a vatu ta temeljateljar a qinaciljay a umaq, pakirimu a kipalingulj ta umaq sa gurugurugur. mecangal a siguruguran, pagaraugaven a

kadjunungan a kalevelevan. a qadaw ki dukduk a sema kalevean ta rektjan, patjetucu iniangaka temuru a ljeteku. aza qacaqaca a djilung maipuq ta zangalan naza zaing, qau maruqu sa tjakacauan a drusa a qecilu, a semata gidi na ngiyaw, gumacen sa a pasekezi a qecilu. manu mapeteq a qecilu, sa inqut tu macidilj a bulabulay a kakedriyan a vavayan, aza ita qecilu, izua na sauqljay a uqaljay a kakedriyan. djuriyacen a qaca tu litjuku a maca drusa. pacunan anga na bulay a kacauan, sa djeli ta bulay a sideliyan. a djeli matu na saceqalj a zaing na ciriring. puamin anga gemurugur a vatu, kidut a kigalju a ngiyaw uta, sa kidjeljapa i patekekuteku ta kula niamadju.

a qayaqayam a tjatjiu, masepu ta kinasarenguaq naza zaing, na maleva a minglayalayap a penalinguljan tjayamadju, sa qivuivu, “ tjuku! ” “ tjuku! ” “ ljua! ” “ ljua! ” . qau, pinak ti “ Tjuku ” a vavayan, a uqaljay pinaka ti “ Ljua ” a ngadan. tiamadju na masanavan tja sevalitan a Payuan.

排灣族創始神話傳說

還沒有人類時，年輕的太陽看見高山上有棟漂亮的白色小石板屋，覺得非常好奇，鑽進石板屋，想看裡面有什麼東西。

石板屋裡有一個刻百步蛇和美麗花紋的大陶壺。太陽覺得有趣，坐在陶壺上觀賞石板牆上的花紋。一不小心，太陽生了二個蛋在陶壺裡面。太陽嚇了一跳，放出強烈光芒。貓狗看到奇異的光，衝上山頂看看何事。鳥也被光芒吸引，飛到樹上觀看景象。

狗看到發亮的石板屋，繞著屋子不停的叫。太陽嚇得衝回天上，至今不敢下來。陶壺被叫聲震倒，兩個巨蛋滾了出來，滾到貓的旁邊，貓用爪子抓破蛋。一個出現小女孩，另一個是小男生。樹上的鳥不停的叫著「tjuku」、「tjuku」、「ljua」、「ljua」地球也興高采烈地跳起舞來，到現在還在旋轉。樹木吐出嫩芽，開出繽紛的花朵。河流唱出潺潺歌聲。天空中的太陽媽媽放出柔和的光芒，將孩子們的笑容照得更亮麗。

後來，這個女孩名叫「Tjuku」，男孩名字叫「Ljua」。傳說他們就是排灣族的始祖。

110 年全國語文競賽原住民族語朗讀 【東排灣語】 高中學生組 編號 4 號

ni muakay a vaqu a qavay

kasicuwayan imaza i pasa tjagaraus izuwa a matjaita a qinaljan, na izua marusa anamaka tjengelay a malesudju, a uqaljay ti kuljelje, a vavayan ti muakay.

tazuwa qadaw, ay qinaljan uri kikaljava ta masuvaqu, a maqacuvucuvung a uqaljaqaljay, na miravanga tu qemaljup. a vavayavayan sepurepurepur ta si qavay.

ti kuljelje ka pasusangas vayk ta qemaljup, na vayk anan a kicakaw a kemim tay muakay, a kiyaljing tjay muakay tu si qavay tana kisumalji a qalut, ti muakay masilevan aravac a kipusalu.

ka vayk anga auri qemaljup a uqaljaqaljay a vavayavayan patagilj a kalakuda. izuwa maisu, qememu, lemumay, mavuling ta paluveluve.

ti muakay? na patjaita varung a qemavay tu sepapintjus tjay kuljelje, ljakuwa manu sekeljang a kina ti tjuku, ka sekeljang makinamalji akina.

na saljinga tu spuvaljau tazua macidilj. avanu siranaw a semekaulj tu vaik i pana sematjatjan, ika makulung ti muakay na sepualang ta vinarungan na kina, avanu sikalakim ta siki kaviladan tuy vaikan.

ljakuwa a vilivililjan ika makakikuda tana kina a kikavulj, djemaladjalan mipurepurepur a varung ni muakay, masi zaljum sa

pakilimulimu a kiljuvaq, djemazun i qinaljan, kemasi yacadja a kalakim ta qavay nimadju.

“ manguaqangata, kamayan azuwa. ” qinavay nimadju.

ika pida qadaw, azua na qemaljup a uqaljaqaljay namatja tjukutjukur ta sacemal a mangetjengetjez, a vavayavayan masilevan a kicacevung, sa pagaugavi ta zaljum ta qavay a semululjayan tjayamadju.

ti muakay inika sekavililj uta, pakirimu a pagaugau tay kuljelje tazua qinavay maleva aravac, pakirimuan a gemaugau tazua qavay, sucavuan sa paqayami a keman. ka kitengic!

ua! akumaya a paluveluv caqi na kulavau. patjala keljang.

ti muakay tu vinalitan na kina azua qavay. kemu danga aya? saqetju a varung, kemasizua nga, ika semutenget anga tana matjaljaljak, ki paqulid anga ki caing tay kuljelje.

muakay 的小米糕

從前，在大武山下的一個部落，有一對情侶，男的叫 kuljelje，女
的叫 muakay。

為了迎接小米收穫祭，男士們都要去打獵，女士們則忙著製作小
米糕。不過 kuljelje 出發前偷偷去找 muakay，請她特製一份小米糕。

沒想到，這件事被媽媽發現，她非常不高興。因為她希望女兒嫁
給別人。幾天後男士們打獵回來，女士們端上食物慰勞。muakay 也把
小米糕讓 kuljelje 品嚐，但他吃了一口發現裡面包的是老鼠屎。她發現
小米糕被媽媽調包，心疼又心急，不顧家人反對跟 kuljelje 私奔。

但他說：「既然妳家人反對，我們就互相祝福、各分東西吧！」
muakay 不肯，就這樣，二人拔山涉水、筋疲力竭後才休息。當
muakay 太累睡著時，kuljelje 將自己的獵槍放在 muakay 身邊，做為永
遠愛她的宣示，然後起身消失在山林中。muakay 醒來以後，發現
kuljelje 不見了，著急地尋找。但都沒有，只聽見 muakay 的喊叫聲回
盪在山谷中。直到有一天，muakay 才發現原來 kuljelje 化成老虎，暗
中保護她。甚至連 muakay 的弟弟也得到幫助，每次出獵都滿載而歸。